

naturalistisch blijven zonder gevaar, mits waar en waardig. Zij is gelijk de boetvaardige in verscheurde kleederen. Zij is gelijk de gekruisigde voor het geloof, vuil en bloederig en toch van de opperste schoonheid. Want, daar zij is een beginsel van het zieleven, behoeft zij niet het verhevene van buiten af. Het verhevene in zijn verschillende graden ligt bij de mystiek in de maat van zuiverheid alleen. Wij zijn niet edeler dan de asceten, die vuil water dronken, omdat wij tot zulk een tegennatuurlijk bedrijf door ons geloof niet kunnen worden gebracht. Het bewijst niemendal tegen den smaak der asceten. Het bewijst alleen zeer veel tegen de macht van ons geloof.

Waar Acket durft afdalen tot een beeldspraak, die geen schrijver zou kiezen om effekt te maken, daar volgt hij het voorbeeld van groote mystieken. Waar hij uit den toon schijnt te vallen, daar is hij zoo *echt* mogelijk. Want, om dit boek te schrijven, dit boek van inleven en vereering, heeft Acket in zich moeten opnemen veel van het karakter der middeleeuwsche mystiek en, waar de oppervlakkige lezer denkt, dat hij wat al te modern is, daar betoont hij zich juist de ware zoon van een weinig gekend geslacht, in aantal verminderd, doch niet uitgestorven.

Vandaar dat dit boek een der volmaakste kunstuitingen is, waarop ik ooit de aandacht heb mogen vestigen. Wij hebben, als beoordeelaars, niets te maken met de waarde der mystiek voor ons geslacht; noch zelfs met haar waarde voor de middeleeuwen; noch met haar waarde als prikkel voor kunstenaars. We moeten vragen in hoeverre dit boek is geworden, wat de schrijver wilde dat het wezen zou. Wie griezelt van mystiek moet het ongelezen laten. Wie bang is voor besmetting van wat men zoo grif „ongezondheid in de letterkunde” noemt en hetgeen niet anders is dan de idée, die niet op de Hoogere-Burgerscholen wordt verheerlijkt, late het maar links liggen. Want het is geen leerboek. Het is een getuigenis. Er zit geen stuk encyclopaedie, artikel Thomas a Kempis in; maar een ziel, van verre verwant aan de normale, 19e eeuwse middelmaatziel en zoo na aan die uit tijden, toen men nog kon gelooven aan het kompleete van éénen mensch, toen men nog genoeg kon hebben aan één boek, aan één hoofdgedachte om daarmee te leven en daarvan zijn ziel te doen bestaan.

Acket is een der allermerkwaardigste persoonlijkheden uit onzen tijd. Hij is dat door zijn vermogen tot waardeering in liefde, door zijn beslist meten der persoonswaarden met zijn gemoed, door zijn zeer persoonlijk talent om, na een bad in de atmosfeer van een vereerd kunstenaar of geloover, daaruit te komen als verwant aan de vereerde *in geest en in waarheid*.

F. L.